

Bakonyi István

Jász Attila: el

Akár az igekötőkkel is játszhatunk, ha kezünkbe vesszük Jász Attila új verseskötetét. A fülszövegben a költő is játszik, igen találekonyan. A tizenöt főnévi igenév az „el” igekötővel sokfélélt jelent, és döntő többségben negatívnak nevezhető értékeket. Pl.: *elárulni, elhagyni, elvieszni, elvieselni* stb. Pozitív kivétel is akad: *elengedni, elkezdeni*. Persze azt is tudjuk, hogy egy-egy igekötő nemcsak módosítani tudja egy-egy ige jelentését, de alapvetően meg is tudja változtatni. Ám itt nem erről van szó, hiszen a főszereplő egyetlen igekötő.

A játékhoz az is hozzátartozik, hogy zsebkönyvméretű az *el*, egy fekvő téglalap formájában, néha eltérő tördelésben. És Kurucz István András „vonalas” rajzaival. Kusza, és mégis összeálló vonalak, nemesen egyszerű külső, a borítón a költő kézírásával. Játék az ajánlás is: „*Jász Attila költő, esszéista, lapszerkesztő, öngyógyító, magányos harcos. Ötvenéves. Tartózkodási helye ismeretlen. Állítólag feltűnik néha a Gerecse egyik nyúlóványának tetején.*” S az ötvenes szám különben is fontos jelkép: 50-től 1-ig visszaszámlálva találjuk a verseket, miközben egyfajta belső fejlődésvonal rajzolódik ki előttünk. A másutt Csendes Tollnak is nevezett szerző tollán. A rejtőzködő ember, a rejtőzködő költő (és Új Forrás-főszerkesztő) belső, szellemi útja ez.

Hét, tudatosan szerkesztett ciklusból épül fel a kötet. Ilyen címekkel: *kavicshajigálás* (többször is), *elhagyott árnyék, nyomolvasgatás, fakéregreszelék, emlényomkeresés*. S a versek valami olyasmit is sugároznak, hogy az állóvízből harmonikusan mozgó víztükör is kifejlődhet. S mindezt rendkívül tömören, gyakran a ma oly divatos haiku műfajában. A sorok variációi, ritmikus ismétlődései adják ezt a „mozgó víztükört”. A szó- és mondatrend változásaival. Például úgy, ahogy a csönddel játszik a költő: „*Csigaház roppan, / eső utáni járdán, / szavak a csöndben. // Eső utáni / járdán csigaház roppan / szavak a csöndben. // Szavak a csöndben, / eső utáni járdán / csigaház roppan.*” A szépség és a csönd mellett itt van a tragikum is, hiszen a természet csodája még nem védi meg a pusztulandót.

Az ív azért is érdekes, mert a csöndtől jutunk el a születésig. Mintha fordított sorrendben élnénk az életet. Eszünkbe juthat a híres Karinthy-novella is, amelyben a végső pillanattól jutunk el az anyaölig... Másfelől a természetben élő, vagy legalábbis természetközeli ember meditációi ezek a Jász-művek, néhol repetitív részletekkel, a harmóniakeresés mozzanataival. És ezzel szemben áll minden, ami művi, ami természetellenes. „*Műfüves pályán / varjak kapirgálnak, de / mit találhatnak?...*” (42. *műfü*) A világkép nem változik a négysorosok ciklusában sem. Hasonló a szellemesség, az intellektuális tartalom, a mélység is. Közben a fél évszázados poéta számol az idő múlásával is, de ezt is közhelymentesen teszi: „*Biciklivel gurulunk alkonyatkor egy hosszú hídon át, / jelen időből múlt lejtőn lefelé zötyög a hajdani vágy, / tekerni és tekerni és tekerni kell, reménykedve, hátha / nemcsak illúzió, hogy kevesebb van már előre, mint hátra.*” (39. *illúzió*) Szellemes és találó párhuzam.

Jász Attila a létezés apró, mikropillanatait ragadja meg és rögzíti. És ezekben a pillanatokban van valami angyali, valami harmonikus és valami emberi. A teremtett világ iránti alázattal. A közéletiség távoltartásával. Olyan költő ír így, aki érti és érzi, hogy a Földről érdemes az Égre tekinteni. Vannak visszatérő elemek, motívumok is nála. Például a tenger. Amit mindig látni akar az ember. S ami: „*A lassú, feneketlen csillanásban elmerül...*” (34. hullám) Aztán az újabb „kavicshajigálások” haikui már nem a szó- és mondatvariációk szerint állnak elénk. Közös, rejtélyes címük: *lakókocsi*. Természetesen van összefüggés a korábbiakkal, pl. fontos motívum ott is, itt is az *árnyék, az eső, a szél*. Néhány fontos természeti elem. Jól illusztrálják a várakozás, a töprengés, a tűnődés líráját. „*Sötétben ülni, / hosszan és nyugodtan, és / várni a reggelt.*”

Aztán a *nyomolvasgatás*-ciklusban egyre változatosabb formát találunk, négy- és öt soros strófákból állnak a versek. Van itt egy főszereplő, aki siratja a cédrusfenyőt, a magányosat. Általánosítása így szól: „...és nem lehet meg- / menteni a világot, kedves / Tivadar.” És központi fogalom lesz a repülés, ami egyben a szabadságot asszociálja. Részletezi a költő az alkotási folyamatot, megragadja az ezzel kapcsolatos pillanatokot. Enjambementekkel érzékelteti a dolgok egymásba folyását, a finom áttűnéseket. Érinti a lét és nemlét kérdéseit is, vagy a „lenti” és a „fenti” világ közti létet. Azt, hogy ez utóbbiban az a fontos, hogy legyen, mi összeköti őket.

Nem idegen Jász Attila szemléletétől a bölcsekedő hajlam, a tanmeseszerűség és a példázatok kedvelése sem. Így együtt lesz igen értékes költészetének legújabb vonulata.

(Kortárs Könyvkiadó, 2016)

E számunkat nyomta és kötötte a Print 2000 Nyomda Kft.

print 2000

NYOMDA KFT. KECSKEMÉT

6000 Kecskemét, Nyomda u. 8.

Tel.: +36 76 501 240; Fax: +36 76 501 249

E-mail: info@print2000.hu

www.print2000.hu

Folyóiratunk megjelenítését az Emberi Erőforrások Minisztériuma és
a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Nemzeti Kulturális Alap